

PTMTS

październik, 2020

Okres ograniczeń ze względu na korona-wirusa

Prof. ATH Stanisław Zawiślak

Przewodniczący Oddziału

Omówienie Zakładki „Profesorki Super-Babki”
na stronie internetowej www.ptmts.ath.bielsko.pl

Szanowni Państwo!

Mamy okres szalejącego wirusa; m.in. zakazane są zgromadzenia powyżej 25 osób, a teraz nawet 5 osób. Zatem zamiast spotkań naukowych oddziału proponuję zamieścić wykłady w formie tekstów, prezentacji lub nagrań filmowych.

Jako przewodniczący oddziału omówię zakładkę na naszej stronie internetowej.

The screenshot shows the website of the Polish Society of Theoretical and Applied Mechanics (PTMTS) Bielsko-Biala branch. The main header reads "POLSKIE TOWARZYSTWO MECHANIKI TEORETYCZNEJ I STOSOWANEJ" and "ODDZIAŁ BIELSKO-BIALSKI - WYDZIAŁ BUDOWY MASZYN I INFORMATYKI - AKADEMIA TECHNICZNO-HUMANISTYCZNA W BIELSKU-BIAŁEJ". A navigation menu includes "STRONA GŁÓWNA", "ZARZĄD KOŁA - KONTAKT", "MISJA PTMTS", "SPRAWOZDANIA", and "PROFESORKI SUPER-BABKI". A large logo for "ptmts Rok zał. 1958" is displayed. A news article titled "Zjazd PTMTS" is featured, dated 15 PAŹDZIERNIKA 2020. The article text states: "Szanowni Państwo! W związku z sytuacją epidemiczną w Polsce Zarząd Główny odwołał zjazd PTMTS, który miał się odbyć w kwietniu 2021, w Wiśle lub Ustroniu w formie osobistego uczestnictwa. Ma on być przeprowadzony w formie elektronicznej.". To the right, there are sections for "KONFERENCJE" (featuring an "ENGINEER OF XXI CENTURY" conference on 11 DECEMBER 2020) and "SERWISY INTERNETOWE" (listing ATH and Wydział Budowy Maszyn i Informatyki).

Taki wygląd strony jest dostępny w dniu 17 października 2020 roku. Główny komunikat mówi o zmianie organizacji Zjazdu PTMTS w kwietniu 2021 roku!! Zatem nie wydamy środków na udział w Zjeździe – można je będzie spożytkować w kolejnej kadencji.

Po kliknięciu na zakładkę „Profesorki Super-babki” zobaczymy następujący ekran:

Zakładka została założona w 2019 roku. Rozpoczęła się artykułem w czasopiśmie studentów ATH <<MARGINES>>. Pierwszy odcinek dotyczył postaci Marii Curie-Skłodowskiej.

Seria składa się z omówieni książek o Paniach pracujących naukowo. Genezą serii jest czytelnicza pasja autora większości opracowań. Mamy na stronie listę nazwisk oraz obok nich linków oznaczonych przez literki 'pdf'. Po kliknięciu ukazuje się tekst właśnie w formacie *pdf*. W każdym tekście jest recenzja, omówienie jednej lub wielu książek o jednej lub o wielu bohaterkach. Jeden wpis jest przygotowany po angielsku przez dwie Panie Profesor z Włoch o włoskiej matematyczce Marii Gaetanie Agnesi.

Jednym z celów jest polecenie mądrych, wartościowych książek. Autor tego opracowania zwykle idzie do biblioteki po książkę, którą wcześniej wyklikał. Bywają ludzie, którzy oglądają książki właśnie oddane przez innych – tak było w 2019 czy na początku 2020 roku, i po tytule lub okładce wybierają coś do czytania. Teraz książki kierowane są na kwarantannę, trzeba je umieszczać w specjalnych koszach lub pojemnikach. Nawet teraz, zwłaszcza teraz, warto się zastanowić co się czyta. Moi opiekunowie uświadomili mi, aby postawić sobie <<tablicę: **zakaz wysypywania śmieci**>> do mojej głowy, czyli nie warto czytać głupot – szkoda czasu, szkoda życia. Zatem mądrą szlachetną rzeczą jest proponować książki **warte** przeczytania.

=====

Drugim celem jest przedstawienie Pań związanych z badaniami naukowymi. Kolejność jest całkowicie przypadkowa, losowa. Można pogrupować postacie według różnych kryteriów.

Osoby zajmujące się naukami ścisłymi (matematyka, fizyka, chemia, biofizyka, biochemia, astronomia, informatyka) to:

Alicja Dorabalska (2), Lise Meitner (3), Magdalena Fikus (17), Alina Maria Dawidowicz (12), Maria Zdimalova (18), Maria Gaetana Agnesi (19), Zofia Kowalewska (25), Danuta Jabłońska-Frąckiewicz (41), Irene Joliot-Curie (47), Wilhelmina Iwanowska (54), składanka (59), Ada Lovelace (67), Hypatia z Aleksandrii (70), noblistki z fizyki i chemii – składanka (72), informatyka /Polki - składanka (75), Emmy Noether (81), informatyka/USA+W.B. – składanka (91). Słowo 'składanka' oznacza iż omówiono w książce kilkanaście, a czasem kilkadziesiąt postaci. Wtedy w tekście na stronie internetowej wybierane są 2 lub 3 reprezentantki takiej grupy.

Autorem kilku książek jest chemik Pan Prof. Tomasz Pospieszny z UAM w Poznaniu, który opisuje fachowo osiągnięcia naukowe (3, 47, 72) omawianych postaci. To są szczególnie ciekawe książki.

Nie ma postaci związanych ściśle z mechaniką, ale wyżej wymienione dziedziny muszą być uwzględniane w projektowaniu mechanizmów i maszyn w czasach dzisiejszych, erze podboju kosmosu oraz Internetu Rzecz, czyli elektronizacji i usieciowieniu wszystkiego

Typy książek to: biografie, wspomnienia, autobiografie, wywiady lub książki dedykowane postaciom, gdzie teksty umieszczają współpracownicy naukowe lub wspomnieniowe, lub takie i takie. Bywają wywiady, zaopatrzone w komentarz i uzupełniające opinie ludzi z branży, rodziny, znajomych, wywiad przeprowadza zwykle dziennikarka, a czasem ktoś z danej branży itp. itd.

Rozmawiając z wieloma osobami zorientowałem się iż bohaterki serii są prawie nieznane – coś absolutnie niebywałego, i co powinno być zmienione.

Bohaterki są:

- profesorkami uniwersytetów;
- profesorkami szkół średnich;
- pracujących naukowo w różnych czasach, w jednym wypadku w starożytności;
- pracujących naukowo – co zakończono doktoratem, czy habilitacją;

- =====
- doktorki kościoła katolickiego – cztery osoby, czyli aktualnie wszystkie;
 - uhonorowane godnością *Doctora Honoris Causa*.

Nie ma znaczenia gdzie i kiedy pracowały. Omówienia, recenzje, czy eseje polegają na przedstawieniu **jednej książki (lub kilku książek)** oraz zwykle poświęca się im oraz Bohaterkom 5-6 stron uwag, zachęcających do przeczytania oryginału (-ów). Raczej jest to napisane w stylu popularnym, dla każdego. Nie wszystkie książki opisują dokładnie istotę osiągnięć i odkryć naukowych, gdyż byłoby to za trudne do zrozumienia dla wszystkich, dla zwykłych czytelników nie związanych z daną dziedziną wiedzy. Bywają jednak takie opisy w omawianych książkach – fachowo wyjaśnione osiągnięcia będące np. podstawa uzyskania doktoratu. Każdy z odcinków ilustrowany jest zdjęciami wykonanymi przez autora esejów lub udostępnionymi przez znajomych, rodzinę lub instytucje. Zdjęcia nigdy nie są ściągane z internetu, chyba, że wyraźnie jest opis – domena publiczna i nie ma żadnych zabezpieczonych praw. Bywają wśród zdjęć: tablice pamiątkowe lub nawet pomniki.

Wybrane odcinki ukazały się drukiem w MARGINES-ie na ATH w Bielsku-Białej. To czasopismo jest dostępne on-line, więc i tam można przeczytać eseje.

Wykonane zdjęcia – są uzupełnieniem omawianych książek, zawsze są nowe i tam (tj. w książkach) nie umieszczane.

Książki pokazują zwykle:

- drogę osiągnięć naukowych,
- związki z nauką świątową,
- sylwetkę – wraz z rodziną oraz zdobywaniem wykształcenia,
- ciekawe wydarzenia w życiu, ciekawe spotkania itp.,
- hobby, podróże, jakieś inne osiągnięcia,
- sprawy wiary lub niewiary, zaangażowanie patriotyczne lub obojętność, tych spraw nie omawia się raczej w recenzjach – zainteresowani muszą sięgnąć do oryginału, choć patriotyzm bez względu na kraj życia i działalności Bohatek jest zwykle wspominany,
- czasami przemianę życiową (konspiracja, czas wojny), a potem studia i druga nowa część życia.

=====

Innymi grupami bohaterek są na przykład artystki:

- aktorki: Zofia Kucówna (5), Danuta Michałowska (6), Halina Mikołajska(9), Maja Komorowska (83), Krystyna Zachwatowicz-Wajda, które łączyły aktorstwo z wykładami w szkołach teatralnych;
- śpiewaczki: Teresa Żylis-Gara (27), Renee Fleming (32),
- grające na różnych instrumentach, kompozytorki oraz nauczycielki muzyki: Wanda Wiłkomirska (33), Grażyna Bacewicz (40), Lidia Grychtałówna (78), Barbara Świątek-Żelana (79), Halina Dutkiewicz (92).

Doktorki kościoła to osoby wyróżnione przez Kościół Katolicki tytułem „Doktor Kościoła”: Hildegarda z Bingen (26), Katarzyna ze Sieny (29), Św. Teresa z Lisieux (36) oraz Św. Teresa z Avila (44).

Kolejna grupa to lekarki: Halina Szwarc (11), Zofia Kuratowska (34), Maria Sienionow (38), Krystyna Orzechowska-Juzwenko (42), Hanna Hirszfild (46), Joanna Muszkowska-Penson (61), Wanda Półtawska (62), Ariadna Gierek (71), Irena Jabłońska-Kaszewska (80), Hanna Segal (88).
Niezwyczajnie ciekawe postacie!!

Dlaczego nie są powszechnie znane?? Dlaczego nie jest zbyt łatwo wyklikać te książki??

Autor esejów nie chce nawet pisać dlaczego, ale warto się nad tym zastanowić.

Rzadko, która bohaterka ma film o sobie, a ich życiorysy to gotowe scenariusze filmowe. Seria ma około 100 pozycji, ale w opracowaniu jest 50 kolejnych odcinków. Nie o każdej Pani profesor jest książka, a zatem mamy w Polsce dziesiątki tysięcy wybitnych kobiet ... Większość bohaterek związana jest z Polską, nawet jeśli w trakcie życia przeniosły się do USA, czy Wielkiej Brytanii.

Inne grupy to /przykładowo/ związane z takimi dziedzinami jak na przykład:

- etnografia – 39, 57,
- prawo – 22, 23, 94,
- biologia – 10, 89,
- historia – 7, 31, 43, 50, 90,
- socjologia, filozofia – 4, 30, 45,
- językoznawstwo, literaturoznawstwo – 14, 35, 48, 55, 73, 76, 77, 86,
- bibliotekarstwo, pedagogika – 66, 93,
- pisarki i poetki - 87.

Dlaczego osiągały sukcesy:

- =====
- zwykle (prawie zawsze) solidna, kochająca się rodzina,
 - czasem pochodzenie arystokratyczne,
 - bardzo często, prawie zawsze – znajomość **wielu** języków obcych (czasem języka niemieckiego, gdy dotyczy wojny),
 - uzyskiwane stypendia zagraniczne, prawie wszystkie były na tzw. post-doc-ach, co dziś nie jest powszechne, a ku zdumieniu autora opracowań – było powszechne w przedwojennej Polsce (!!!),
 - harcerstwo i inne organizacje (często katolickie),
 - własne silne dążenie, cechy charakteru, wsparcie przez rodzinę lub organizacje stypendialne,
 - czasem własny upór – nawet wbrew rodzinie,
 - szerokie horyzonty, czasem hobby, zwiedzanie swojej ojczyzny oraz wielu krajów na świecie.

Po przeczytaniu kilkunastu książek z serii można pokusić się o jakieś uogólnienia. Często nasze bohaterki Polki były związane z wielkimi polskimi miastami: Lwowem, Wilnem (w ówczesnych okolicznościach), Warszawą, Krakowem, Wrocławiem, Poznaniem, Gdańskiem - rzadziej Łodzią, Toruniem, Lublinem, Katowicami lub Białymstokiem. Jeśli przeżyły wojnę to ze Lwowa i Wilna, przenosiły się do wyżej wymienionych miast uniwersyteckich.

W przypadku kategorii „Doctor Honoris Causa”..... – trzeba być wybitnym, gdyż jest to niezbyt często nadawana godność np. mamy dwie artystki (27 i 32), Margaret Thatcher (74) oraz Bielszczankę Gerdę Weissmann-Klein (82); wiele innych pań (ujętych na naszej liście) także otrzymało to wyróżnienie, ale pracując równocześnie naukowo, co podkreślane jest w treści odpowiednich odcinków.

Jest jeszcze grupa związana z polityką (34, 51, 52, 57, 74), ale są one w naszej serii tylko gdy pracowały naukowo lub były profesorkami szkół średnich, z wyjątkiem (74).

Jeśli ktoś chce sięgnąć po dobrą książkę – warto kliknąć na odpowiednią postać i zapoznać się z ogólnymi danymi. **Zdjęcia** zwykle dopełniają opisów, już kilka muzeów udostępniło swoje własne zdjęcia – co sprawia, że można poznać miejsca związane z opisywanymi postaciami. Muzea, które udostępniły własne zdjęcia to np. Muzeum Historyczne w Bielsku-Białej, Muzeum w Żywcu, Muzeum w Peenemuende w Niemczech!!

=====

Bywają murale, tablice pamiątkowe, popiersia lub pomniki (np. 1 /trzy w samej Warszawie/, 3, 7, 9, 24, 29, 32, 40, 78), o ile dana bohaterka ma swoje upamiętnienie. Trzeba pojechać na dane miejsce, co wymaga czasu oraz środków. Czasem obiekt jest wewnątrz jakiejś zamkniętej instytucji, wtedy trzeba uzyskać zgodę na wejście, zrobienie i opublikowanie zdjęcia.

Zapraszam na stronę **PTMETS oddziału w Bielsku-Białej**, zapraszam do lektury polecanych książek.

Z poważaniem

Stanisław Zawiślak